

ΣΤΟ ΣΥΜΠΑΝ ΤΗΣ ΛΕΝΑΣ MANTA

Όταν τα βιβλία της Λένας Μαντά σπάνε το φράγμα των **750.000 αντιτύπων** σε πωλήσεις και μια πρόσφατη έρευνα του ΕΚΕΒΙ φανερώνει ότι η ίδια έχει επιτρέψει τη ζωή τόσων Ελλήνων όσων ο Καβάφης και ο Ντοστογέφσκι, δεν μπορείς παρά να μιλήσεις για ένα φαινόμενο. Διαβάζοντας τα πονήματά της, συναντούμε τους πήρωές της, αναλύουμε τον λόγο της πρωτοφανούς επιτυχίας και εντυφωμένε στον ρομαντικό, πλην όμως άκαρδο κόσμο των αισθηματικών μυθιστορημάτων. Από την Αστερόπη Λαζαρίδου.

«**Π**οιος είπε ότι η Λένα Μαντά δεν είναι βαριά λογοτεχνία» πάταν το σχόλιο ενός ευδιάθετου σερβιτόρου στη θέα τριών βιβλίων της που μόλις είχα αφαδάσει στο τραπέζι, με το καθένα από αυτά να μην πέφτει κάτω από τις 500 σελίδες. «Η μπέρα μου μιλάει διαρκώς για αυτήν. Είναι κάτι σαν μεγάλο Αρλεκανμε μιστ, πάθη, έρωτες... Άλλα, τώρα που βλέπω τα βιβλία από κοντά, είναι πραγματικά ογκώδην. Πού να το κουβαλήσεις όλο αυτό αν θέλεις να διαβάσεις μέσα στο μετρό; Γ' αυτό η μάνα μου διαβάζει Μαντά κάθε βράδυ στο κρεβάτι προτού κοιμηθεί και ο πατέρας μου παραπονιέται για το αναμμένο φως, το συνέχεις νύρισμα των σελίδων αλλά και τα μιξοκλάματα που την πιάνουν κάθε τρεις και λιγό» συνέχισε να μου αφηγείται, σχεδόν ξεχνώντας να μου πάρει παραγγελία.

Η συγγραφέας φαινόμενο της τελευταίας πενταετίας είναι πιο συνεπής από τον συνεπαρμένο σερβιτόρο. «Χτυπά» σταθερά, κάθε Μάιο, με ένα νέο βιβλίο που δεν αργεί να γίνει μπροστά σέλερ. Με τα επτά προηγούμενα μυθιστορήματά της να έχουν σπάσει αθροιστικά το

φράγμα των 750.000 πωλήσεων και μια πρόσφατη έρευνα του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου να οδηγεί στο πύρισμα ότι η πολυγραφότατη Λένα έχει επιτρέψει καθοριστικά τη ζωή τόσων Ελλήνων όσων ο Καβάφης και ο Ντοστογέφσκι, η «Μαντα-μονία» τραντάζει συθέμελα τα βιβλιοπωλεία όλης της χώρας.

Στη συγκεκριμένη έρευνα του ΕΚΕΒΙ τέθηκε το εξής απλό ερώτημα: «Θα μπορούσατε να μου αναφέρετε δύο ονόματα συλλυγοφέων των οποίων τα βιβλία επιτρέπονται καθοριστικά ή άλλαξαν τη ζωή σας». Πρώτος, με ποσοστό 16% θετικών απαντήσεων, ήταν ο Νίκος Καζαντζάκης. Αικολούθησαν, με 5% ο καθένας, ο Ντοστογέφσκι, ο Καβάφης και η Μαντά. Και κάπως έτσι, και με αριθμητικές αποδείξεις, η βασίλισσα των ρομαντικών ευπώλητων εδραιώνεται ακόμη πιο αποκαστικά στον θρόνο της.

Αποκομμένη, λοιπόν, από το περιβάλλον των βιβλίων περιπτέρου και με την έξυπνη προώθηση και ένθερψη στήριξη ενός σημαντικού εκδοτικού οίκου (Ψυχογός), περισσότεροι από την Κωνσταντινούπολη ζει το αμερικανικό όνειρο της επιτυχημένης καριέρας επί ελληνικού εδάφους, κάνοντας τους πάντες να αναρωτιούνται αν τελικά αυτά που

γράφει είναι όντως καλά ή απλώς καλά διαδεδομένα. Υπάρχει συγκεκριμένη ιεροτελεστία στα βιβλία της. Πρωτούσου εμπιστευθείται πάθητων πράων της, σου απευθύνεται σε πρώτο ενικό μέσα από ένα σύντομο εισαγωγικό σπιμείωμα που έχει πάντα τον τίτλο «Λίγα λόγια από μένα...»: «Ήταν καλοκαίρι και νόμιζα ότι η έμπινευση με είχε εγκαταλείψει, τίποτε καινούργιο δεν είχε γεννηθεί στο μιαλό μου. Η Λύκαινα αναπαυόταν στις δάφνες που το αναγνωστικό κοινό τής είχε χαρίσει μόλις κυκλοφόρησε κι εγώ έκρυβα καλά τον πανικό μου» γράφει προαναγγέλλοντας «Το σπίτι διπλά στο ποτάμι», το μεγάλο εκδοτικό «σουξέ» της, που παρά τις κρίσιες πανικού και την ανασφάλειά της, πούλησε τελικά 218.000 αντίτυπα.

Η χρήση πρώτου ενικού και τη προσωπική διήγηση υπήρχαν και στο διαφνοστεφανωμένο προηγούμενο έργο της «Θεανώ, πι λύκαινα της Πόλης» που έφτασε την 103η χιλιάδα: «Άλλα Τούρκοι ήταν και αυτοί που κατέστρεψαν το χασάπικο του παππού μου και με μια τσεκουριά χάλασσαν το μεγάλο ψυγέιο του, και Τούρκοι ήταν κι αυτοί που κισσοπέδωσαν το αυγουλάδικο του όλου μου παππού...». Και στο «Έρωτας σαν βροχή», που μετρά ►►

«Σ' ευχαριστώ για όλα όσα μας δίνεις. Σ' ευχαριστώ για τον μοναδικό τρόπο που ξεδιπλώνεις την ψυχή και την καρδιά σου με τινά πάνα σου... Και συγχώρα μου τον ενικό. Άλλα έπειτα από τόσα βιβλία σε νιώθω πια δικό μου άνθρωπο» γράφει μια αναγνώστρια

υπερήφανα 122.000 αντίτυπα, υπήρχε πρωτορόσωπη αφίγοη: «Κρατάτε στα χέρια σας ένα βιβλίο με το οποίο ήμουν, είμαι και θα είμαι ερωτευμένη».

Και όταν τη σκιτάλη πάρινουν οι ήρωες, είναι ανθρωπίνως αδύνατο να περάσουν απαραπτήριτο: Αγοράρια κορίτσια με όχι και τόσο καθημερινά ονόματα, όπως Μελισσάνθη, Ιουλία, Ασπασία, Πολυξένη, Μαγδαληνή. Ενας πρωτευουσιάνος καπνέμπορος, ο Απόστολος Φατούρος, με κατακτήσεις πολλές, όσες και οι καταθέσεις του. Ενας πολιτικός μηχανικός από τη Θεσσαλονίκη, ο Φωκάς Καραπάνος. Μαζί με πολλούς ακόμη άνδρες, με καλογυαλισμένα παπούτσια και αστραφτερό ονοματεπώνυμο, καλπάζουν στις παραγράφους ως άλλοι «Γαμπροί της Ευπυχίας», που άμας, με μαθηματική ακρίβεια, οδηγούν τις πρωιδές σε τρομερά αδιέξοδα. Τα χτυπήματα της μοίρας παραμονέουν σχεδόν πίσω από κάθε σελίδα: πόλεμοι, ξερίζωμοι, θάνατοι πάνω στη γέννα, αποβολές, αυτοκτονίες, απόγνωση, αλλά και λύτρωση που συνήθως βρίσκεται κοντά στον Θεό και στην οικογένεια.

Οι ερωτικές σκηνές είναι κεκαλυμμένες, όχι τόσο λεπτομερείς και πιπεράτες όσο εκείνες των πολυδιαβασμένων βιβλίων περιπτέρου: «Γρήγορα πι.Μελισσάνθη βρέθηκε να αναστένει στην αγκαλιά του, μέχρι που η οικολήρωση έφτασε και για τους δύο χωρίς η επώδυνη πρώτη φορά να μειώσει στο ελάχιστο την έντασή της. Κοιμήθηκε χορτασμένη στην αγκαλιά του, ενώ ο ίδιος πέρασε αρκετή ώρα ξύπνιος, συγκλονισμένος από την εμπειρία του με μια κοπέλα που είχε γίνει γυναίκα στα χέρια του».

Μπορεί να μην υπάρχει τάση για λεπτομέρεια, αλλά οι λέξεις είναι προσεκτικά διαλεγμένες. Παρεμβάλλονται λέξεις και φράσεις όπως «μουσκεμένο» (πρόσωπο), «η γούνα» (που φορούσε), «ορθώθηκε» (στο ανάστημα του), «ο πυκνός θάμνος» (τους έκρυψε από τα αδιάκριτα βλέμματα), που αφήνουν πικάντικα περιθώρια στη φαντασία του αναγνώστη, μέχρι η συγγραφέας να τον προσγειώσει στην κυριολεκτική σημασία τους. Ο έρωτας είναι πάντα κεραυνοβόλος και πάντα αδιέξοδος στο σύμπαν της Μανά. Απάνεμο λιμάνι προσφέρει μόνο η αληθινή αγάπη. Οπως έχει δηλώσει άλλωστε η ίδια η

συγγραφέας σε συνεντεύξεις της, η σχέση της με τον άνδρα της και η απόκτηση των δύο παιδιών της – που είναι 20 και 25 ετών – δεν τίποτα αποτέλεσμα ενός παράφορου έρωτα αλλά μιας γίνητης αγάπης.

Mνήμες από ταϊνίες του «παλιού καλού ελληνικού κινηματογράφου» ξεπιδούν μπροστά σου χωρίς προειδοποίηση. Η κακιά πεθερά Τασσώ Καββαδία, ο ταπεινός και καταφρονεμένος Νίκος Ξανθόπουλος, η φτωχή πλην τίμια Μάρθα Βούρτση, ο αφοπλιστικά γοντευτικός Αλέκος Αλεξανδράκης μετενσαρκώνονται σε ήρωες της Λένας Μανά, διαιωνίζοντας στερεότυπα και επαληθεύοντας την ανάγκη μας για παραμύθι και παραμύθιασμα. Άλλες φορές, λέξεις και εικόνες σούδινουν την αίσθηση ότι κρατά στα χέρια σου την έντυπη εκδοχή ενός πλεοποικού σίριαλ που δεν έχει ακόμη γυριστεί.

Μεγαλωμένη από τη μπρέρα της, η συγγραφέας δεν κρύβει την αδυναμία της στις μπτιραρχικές οικογένειες και απενοχοποιημένη δηλώνει ευθαρσώς: «Δεν διαβάζω ξένους συγγραφείς». Στα βιβλία της, τη θέση κάπιοιων κριτικών από «ειδικούς» παίρνουν οι έγγραφες εκδηλώσεις λατρείας των θυμασιών της, όπως αυτές αποτελώνται στη λέσχη παναγιωνώστων των εκδόσεων Ψυχογιός και στο Facebook: «Σ' ευχαριστώ για όλα όσα μας δίνεις. Σ' ευχαριστώ για τον μοναδικό τρόπο που ξεδιπλώνεις την ψυχή και την καρδιά σου με την πένα σου... Και συγχώρα μου τον ενικό. Άλλα έπειτα από τόσα βιβλία σε νιώθω πια δικό μου άνθρωπο» γράφει μια αναγνώστρια. «Μια φιλική συμβουλή: μην ξεκινήσετε να διαβάζετε το βιβλίο μια καθημερινή. Οσες φορές το έκανα – ομολογούμένως και με τα δύο άλλα βιβλία της – την επομένη στη δουλειά «οερνόμουν» στηγοντάρει ένας αναγνώστης, αποστολώντας τις κακές γλώσσες που θέλουν τα αισθηματικά μυθιστορήματα να βρίσκουν ανταπόκριση αποκλειστικά γένους θηλυκού.

Και όσοι πιστεύετε ότι είναι εύκολη υπόθεση να είσαι μια ζωντανή μηχανή παραγωγής μπεστ σέλερ ξανασκεφτείτε το. Η Λένα Μανά δουλεύει 08.00 με 14.00 καθημερινά, έξι ημέρες την εβδομάδα, οκτώ μήνες τον χρόνο. Μόνο τα Χριστούγεννα, το Πάσχα και το καλο-

καιριδενδουλεύει. Διπλά στον υπολογιστή της υπάρχουν πάντα διπλός καφές, στοικτογάρων και ένα κομπολό-φετίχ που τη βοηθάει να μετράει τους καπμούς των πρώσων της και παράλληλα να σκέφτεται τους επόμενους. Προτού αρχίσει να γράφει, ακούει στη διαπασών και στο γερεάτριο συγκεκριμένο τραγούδι που στοιχειώνει το κάθε βιβλίο της. Το «Τελευταίο ταγάρο» γράφτηκε υπό τους ήχους του «Δεν έχω άλλο θάνατο» του Γιάννη Πάριου, ενώ στο «Έρωτας σαν βροχή» άκουγε διαρκώς τα «Απογεύματα» της Γλυκερίας.

Τα αναγνώσματα αισθηματικού περιεχομένου είναι τόσο παλιά όσο και ο κόσμος. Από το 2ο αιώνα π.Χ. συναντούμε έμμετρα πονόματα με βίαιες σκηνές σεξ, ενώ τα βιζαντινά ιπποτικά μυθιστορήματα του 15ου αιώνα είναι γεμάτα από κακίες μάγισσες που χωρίζουν αγαπημένα ζευγάρια, για να θριαμβεύσει και πάλι το καλό στο τέλος. Πολλά έχουν γραφτεί και επί Τουρκοκρατίας, αρκετά χρόνια πριν το Τούρκοι καταστρέψουν το χασάπικο και το αυγούλαδικό των παππούδων της συγγραφέως. Απορροφώντας, λοιπόν, την εγχώρια αστείευση ανάγκη για χτυπημένους από τη μοίρα ήρωες που άμιας βρίσκουν την προσωπική γαλήνη τους λίγο πριν από την τελευταία παράγραφο, η Συγγραφέας της Χρονιάς 2009 στον διαγωνισμό «Γυναίκες της Χρονιάς» Λένα έχει κατατροπώσει πανηγυρικά τις «ένετες δυνάμεις» – πις αμερικανίδα συνάδελφός της Νόρα Ρόμπερτς δεν φτάνει στην Ελλάδα σύντετα κατά διάνοια τις δηκές της πιωλήσεις.

Γυναίκες κάθε πλακίας φαντασιώνται έναν Νικηφόρο που θα έρθει και θα τις συγκλονίσει, όπως συνέβη στην Κλαίλια στο «Έρωτας σαν βροχή». Σε τελική ανάλυση, ακόμη και αν δεν πρόκειται να ζήσεις ποτέ έναν πριγκιπικό γάμο και είσαι καταδικασμένη να τον παρακολουθείς από τον καναπέ σου σχολιάζοντας πράσινην από ζηλιά ότι «τα μαλλιά της Κέιτ είναι χάλια» και ότι «αυτή η μάνα της τα έκανε όλα, τον τύλιξαν τον γαμπρό και ούτε που το κατάλαβε ο βλάκας», οι ώρες που χαράμισες μπροστά στην πλεόραση αποδεικνύουν περιτρανά ότι και αυτό το καλοκαίρι οι γυναικείες τοάντες θαλάσσης θα είναι απελπιστικά βαριές. Οχι μόνο από βασφαχοπέδιλα, πετσέτες και άλλα γήινα συμπράγκαλα, αλλά από κάποιο μαντα-λευκό μπεστ σέλερ. ●